

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 26/2006 rd

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2005

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 april 2006 en berättelse om regeringens åtgärder under år 2005 (B 4/2006 rd) till grundlagsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet ska lämna utlåtande till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- social- och hälsovårdsminister Tuula Haatainen
- överdirektör Silja Hiironniemi, överstelöjtnant Ismo Kurki, ekonomidirektör Jukka Aalto, konsultativ tjänsteman Tiina Männikkö, konsultativ tjänsteman Anne-Marie Välikangas, överinspektör Henri Helo och överkommissarie Ara Haikarainen, inrikesministeriet

- konsultativ tjänsteman Hannele Kerola, finansråd Asko Lindqvist och konsultativ tjänsteman Matti Salminen, finansministeriet
- regeringsråd Tuulikki Haikarainen och äldre regeringssekreterare Juha Rossi, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Mervi Virtanen, arbetsministeriet
- direktör Martti Kallio, Finlands Kommunförbund
- förhandlingschef Seppo Väänänen, Löntagarorganisationen Pardia, även som representant för Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf
- jurist Heikki Sipiläinen, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, även som representant för Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— undervisningsministeriet
— Pääkaupunkiseudun ateistit ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Slopande av den allmänna dyrortsklassificeringen av kommuner

I enlighet med ett betänkande av förvaltningsutskottet förutsatte riksdagen den 8 december

2005 att regeringen ser till att lagförslag om att senast 2008 slopa dyrortsklassificeringen av kommuner överlämnas till riksdagen före utgången av maj 2006 (FvUB 23/2005 rd — RP 120/2005 rd). Statsrådet beslutade den 22 december 2005 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

Bestämmelser om dyrortsklassificeringen utfärdades första gången 1966, då klassificeringen fastställdes för åren 1968—1973. Den gällande lagen om dyrortsklassificering av kommunerna (955/1973) var först avsedd att tillämpas 1974 och 1975. Senare har giltighetstiden förlängts flera gånger.

Kommunerna är indelade i två dyrortsklasser utifrån de kostnadsskillnader som konstaterats vid undersökningar. Senast undersöktes skillnaderna i levnadskostnaderna 1980. Med tiden har dyrortsklassificeringen blivit snedvriden så att kommunerna idag inte längre är rätt grupperade enligt levnadskostnaderna.

Problemen med den gällande dyrortsklassificeringen var kända så tidigt som vid riksmötet 1995. Då förutsatte riksdagen att regeringen skulle se till att det bereds lagstiftnings- och andra åtgärder som gör det möjligt att slopa systemet räknat från början av år 2000 (FvUB 6/1995 rd — RP 164/1995 rd). Senare godkände riksdagen två andra uttalanden om att slopa systemet (FvUB 3/1999 rd — RP 29/1999 rd och FvUB 22/2002 rd — RP 267/2002 rd).

Av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 23/2005 rd framgår bl.a. att grundlagsutskottet i sitt utlåtande GrUU 38/2005 rd anser det vara förvånande att regeringen med hänvisning till finanspolitiska skäl åsidosatt grundlagsutskottets konstitutionella synpunkter i ett tidigare utlåtande (GrUU 73/2002 rd) och riksdagens mycket tydliga uttalande till följd av utlåtandet. Enligt grundlagsutskottets utlåtande måste regeringen utan dröjsmål vidta åtgärder för att presentera ett förslag till lagstiftning om upphävande av dyrortsklassificeringen. Förvaltningsutskottet bör enligt utlåtandet allvarligt överväga att förkorta den föreslagna giltighetstiden från två till ett år (GrUU 38/2005 rd).

Med hänvisning till av riksdagen tidigare godkända uttalanden, grundlagsutskottets ställningstaganden och utfrågningen av sakkunniga finner förvaltningsutskottet i sitt betänkande FvUB 23/2005 rd det otillfredsställande att regeringen i sin proposition RP 120/2005 rd fortfarande föreslår att systemet med dyrortsklassificering ska förlängas. Bland annat utifrån det

som finansministern sade vid utfrågningen av sakkunniga blev förvaltningsutskottet dock övertygat om att regeringen till riksdagen före utgången av maj 2006 skulle överlämna en proposition om att slopa dyrortsklassificeringen. Därför valde utskottet att tillstyrka ett lagförslag som gör det möjligt att förlänga dyrortsklassificeringen.

Sedan våren 2006 innehåller utgiftsramen för statsfinanserna beredskap för att systemet ska läggas ned i början av 2008. Om systemet slopas genom att de socialförmåner som ingått i det höjs till förmånsnivån i första dyrortsklassen, ökar statens utgifter med ca 130 miljoner euro per år. Kommunernas utkomstutgifter ökar med ca 10 miljoner euro.

Eftersom regeringen inte har överlämnat någon proposition till riksdagen har det visat sig att förvaltningsutskottet har godkänt proposition RP 120/2005 rd under felaktiga förutsättningar. Lagen om att fortsätta med dyrortsklassificeringen borde alltså inte alls ha stiftats, då dyrortsklassificeringen automatiskt skulle ha slopats i slutet av 2005. Det finns ingen godtagbar motivering till denna försummelse från regeringens sida.

Statens personalpolitik och utveckling av förvaltningen

Enligt utredning har utvecklingen av nya lönesystem med några undantag gått framåt som planerat. Några ämbetsverk har dock haft problem med tillämpningen. Utskottet framhåller att tillräckliga anslag måste reserveras för utvecklingen och tillämpningen av de nya lönesystemen, så att dessa säkert fungerar som de ska.

I olika sammanhang har utskottet uppmärksammat betydelsen av att de statliga lönerna är konkurrenskraftiga i relation till den privata sektorn. Även ur denna synvinkel bör ett system med resultatbonus införas i större utsträckning inom statsförvaltningen. Syftet är att öka produktiviteten. Ett grundläggande problem har varit hur produktiviteten ska mätas och hur en utvidgning av systemet ska finansieras. Som arbetsgivare bör staten satsa på att utnyttja de möj-

ligheter som ett system med resultatbonus erbjuds.

Det är fortfarande ett problem att visstidsanställningar är så vanliga. Utifrån tillgängliga uppgifter har processen med att omvandla visstidsanställningar till fasta anställningar inte gjort några stora framsteg. Den arbetsgrupp som utreder ärendet har haft avbrott i sitt arbete i nästan ett år nu.

Utskottet påpekar att personalledningen och chefsarbetet i statsförvaltningen fortfarande inte är i adekvat skick trots de försök som gjorts. Det försvårar bland annat arbetet, produktivitetsutvecklingen och tillämpningen av de nya lönesystemen. Utskottet vill än en gång understryka att personalorganisationerna i maximal omfattning måste få delta i att bereda och genomföra organisationsreformer såväl som utveckling av statsförvaltningen och ämbetsverken.

Berättelsen om regeringens åtgärder och statsbokslutet överlappar varandra t.ex. när det gäller förvaltningsutvecklingen och rapporteringen om denna. De delar som handlar om förvaltningsutvecklingen och personalpolitiken måste också i fortsättningen ingå i regeringens åtgärdsberättelse. Förvaltningsutvecklingen faller under förvaltningsutskottets behörighet och bland annat därför bör statsbokslutet behandlas i större omfattning i riksdagens utskott.

Utskottet hänvisar slutligen till sitt betänkande FvUB 2/2006 rd om förvaltningsredogörelsen.

Nödcentralverksamhet

Riksdagen har i enlighet med förvaltningsutskottets betänkande förutsatt att regeringen noggrant ger akt på hur nödcentralreformen genomförs och dess syften nås samt hur den nya lagstiftningen tillämpas och fungerar samt att regeringen lämnar en detaljerad redogörelse om reformpaketet till riksdagen före utgången av 2007. Redogörelsen ska bedöma bland annat tillgången till nödcentraltjänster, nödcentralernas möjlighet att betjäna både den finskspråkiga och den svenskspråkiga befolkningen på behörigt sätt, hur datasystemen fungerar, frågor som gäller behandlingen av personuppgifter och perso-

nalens yrkesskicklighet, framför allt när det gäller behandlingen av personuppgifter samt huvudstadsregionens särsystem.

Numera har det kommunala räddningsväsendets nödcentraler och polisens alarmeringscentraler i huvudstadsregionen ersatts med ett system som stämmer överens med lagen om nödcentraler. Vid Helsingfors nödcentral finns 69 tjänster, av vilka sju inom förvaltningen. Antalet jourhavande är 56 och antalet skiftmästare sex. Vid nödcentralen är 19 tjänster som jourhavande enligt uppgift inte tillsatta för tillfället. Helsingfors nya nödcentral anställde en del jourhavande som tidigare arbetat vid Helsingfors stads nödcentral och polisens alarmeringscentral. Det är ändå inte ett tillräckligt antal jourhavande som blivit anställda vid Helsingfors nödcentral som planerat.

På initiativ av Nödcentralverket effektiviserar Östra och Mellersta Nylands, Västra Nylands och Helsingfors nödcentraler sitt samarbete för att åtgärda den akuta personalbristen. Hittills har samarbetet närmast gällt uppgiftsförmedlingen och behandlingen av nödmeddelanden vid gränserna av nödcentralernas områden, men nu kan de jourhavande vid tre centraler efter eget samtycke också arbeta vid andra nödcentraler i Nyland. Enligt utredning kommer fler jourhavande att bli färdiga med sin fortbildning på våren 2007 och då får alla nödcentraler i Nyland full bemanning.

Utskottet konstaterar att Helsingfors nödcentral för närvarande inte har adekvata resurser och att alla jourhavande ännu inte har behövlig yrkeskompetens. Det råder också personalbrist på andra håll i landet. Fastän det har fattats beslut om att ordna tilläggsutbildning, hjälper det inte upp dagens situation. Personalbristen riskerar tillgången till nödcentralsservice och kan i värsta fall leda till att de som behöver brådskande hjälp inte får sådan i tid.

Utskottet påpekar allmänt att nödcentralspersonalen i startskedet blev hårt belastad på grund av resursbristen och att detta förorsakade problem vid centralerna. Dessutom tillkom förändringar i arbetsmiljön och de tekniska systemen samt brister i tillgången till yrkesutbildning.

Liknande problem har också förekommit inom det regionala räddningsväsendet.

Riksdagens uttalanden

Förvaltningsutskottet anser att de uttalanden som ingår i regeringens åtgärdsberättelse och som kommit till med utskottets medverkan fortfarande är behövliga.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet meddelar

att grundlagsutskottet bör beakta vad som anförts ovan.

Helsingfors den 15 juni 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv
Lasse Hautala /cent
Rakel Hiltunen /sd
Hannu Hoskonen /cent
Esko Kurvinen /saml

Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Heli Paasio /sd
Mauri Salo /cent
Satu Taiveaho /sd
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.